

Málinický hlásnik

www.malinec.sk, novinymalinec@gmail.com

Vydáva obec Malinec

december 2024

ročník XVI. – číslo 4

Cena: 0,- € nepredajné

NÁVRATY TUNELOM ČASU

Spomienky ožívajú
v stopách
na zasneženom chodníku,
na ktorom leží čas...

Ihličím presýpa
svetelné zrníčka
detských snov
do nových nádejí
v ob(od)raze
očí (božích) synov.

Srdečne Julo L.

Važení občania!

Do nového roka veľa šťastia, lebo je krásne,
veľa zdravia, lebo je vzácné,
veľa lásky, lebo jej je málo
a veľa všetkého, čo by za to stálo.

Prajem Vám Šťastný nový rok 2025 prežiť
v zdraví, šťastí a vzájomnom porozumení.

Ing. Igor Lacko
starosta obce

ZRNKO MÚDROSTI

Keby darebáci poznali výhodu cnosti,
boli by čestní.

Benjamin Franklin (1706 – 1790)

Plán zasadnutí Obecného zastupiteľstva v Málinci na rok 2025

19.02.2025 /streda o 15.00 hod./ zasadačka OÚ

23.04.2025 /streda o 15.00 hod./ zasadačka OÚ

25.06.2025 /streda o 15.00 hod./ zasadačka OÚ

17.09.2025 /streda o 15.00 hod./ zasadačka OÚ

19.11.2025 /streda o 15.00 hod./ zasadačka OÚ

12.12.2025 /piatok o 15.00 hod./ zasadačka OÚ

Vypracoval: Ing. Igor Lacko

tombola hudba SYNTAKT kultúrny program

OBEC MÁLINEC Vás pozýva
na **16. ročník**
spoločenského podujatia

Obecný ples

**8. februára 2025 /sobota/
so začiatkom o 19:00 hod.
Spoločenský dom Malinec**

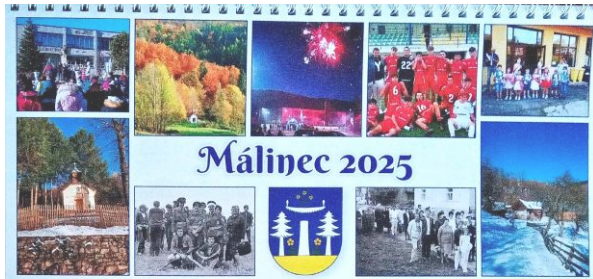
Vstupné 40,- €

**Cena zahŕňa:
prípitok, večeru, kávu,
kapustnicu, slané pečivo,
minerálku, švédske stoly**

Predpredaj vstupeniek na OcÚ Malinec.

Kalendár v predaji!

Kalendár obce Malinec si môžete zakúpiť na
OcÚ Malinec. **Cena je 3 €.**

Okrem fotografií našej obce a jej častí sú tu
vyznačené aj vývozy TKO a plastov.

OcÚ Malinec

Obecný úrad informuje

V zmysle rokovacieho poriadku
Obecného zastupiteľstva v Málinci môžu
občania predkladať svoje požiadavky na
prerokovanie obecným zastupiteľstvom **do 10 dní** pred
termínom zasadnutia OZ. Žiadosti, ktoré budú
predložené po tomto termíne, budú prerokované na
ďalšom zasadnutí OZ.

Najbližšie zasadnutie OZ bude 19.02.2025.

/RR/

Obecný Úrad INFORMUJE

Uznesenie č. 5/2024
z Obecného zastupiteľstva v Málinci, konaného
dňa 15. októbra 2024

1. Schvaľuje:

- a/ Overovateľov zápisnice: 1. Mgr. Iveta Gajdošová
2. Jaroslava Kminiaková
- b/ Návrhovú komisiu v zložení: predseda – Jaroslav Valentíny
členovia – Viera Procháčzková, JUDr. Zuzana Debnáriková
- c/ Spolufinancovanie minimálne 5% z celkových nákladov na projekt pod názvom „Obnova komfortu bývania“ z dotácie na podporu sociálnych a kultúrnych potrieb a riešenia mimoriadne nepriaznivých situácií rómskej komunity na rok 2024 z Úradu vlády SR

2. Ukladá:

- a/ OcÚ, zabezpečiť spolufinancovanie projektu v zmysle schválenia v bode 1/c tohto uznesenia
Termín: rok 2024

Uznesenie č. 6/2024
z Obecného zastupiteľstva v Málinci, konaného
dňa 20. novembra 2024

1. Berie na vedomie:

- a/ Informáciu starostu obce o plnení uznesení
- b/ RO starostu obce Málince č. 2/2024
- c/ Žiadosť Milana Harandzu bytom Partizánska 584/14, Poltár o odkúpenie pozemku vo vlastníctve obce Málince

2. Schvaľuje:

- a/ Overovateľov zápisnice: 1. Bc. Jozef Starove,
2. Ing. Dušan Michalove
- b/ Návrhovú komisiu v zložení: predseda – Jaroslava Kminiaková
členovia – Martin Kancko, Jaroslav Valentíny
- c/ Plnenie rozpočtu obce Málince k 30.9.2024
- d/ Na základe uznesenia OZ č. 5/2023 zo dňa 13.11.2023 v bode 2/i, podľa §9a ods.1 zákona SNR č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov a v znení zákona č.137/2023 Z.z. pre-nájom nehnuteľnosti – časti pozemku LV 742, k.ú. Málince, pozemok CKN p.č.838/12, GP č. 53147201-16/2023 o výmere 15 m² na umiestnenie typizovanej plechovej garáže pre Ľubicu Janštovú, bytom Družstevná 485/17, na dobu určitú 10 rokov so začatím nájmu od 1.1.2025. Výška nájmu činí 2,-€/m²/rok /30,-€/rok/. Nájomca zaplatí jednorázový poplatok za vypracovanie GP vo výške 70,-€.
- e/ Podľa § 9a, ods. 1 zákona SNR č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov a v znení zákona č. 137/2023 Z.z. zámer o nájme nehnuteľností – časti pozemku, z majetku obce Málince.

Jedná sa o nehnuteľnosti:

- Nehnuteľnosť – časť pozemku, ktorý je predmetom vyhláseného zámeru na nájom časti pozemku z dôvodu hodného osobitného zreteľa, sa nachádza v obci a katastrálnom území Málince, register „C“, parcela C-KN č. 773/2 o výmere 15 m², zastavané plochy a nádvoría, zapísané na LV č. 742 k.ú. Málince, vo výlučnom vlastníctve obce Málince. Z uvedeného pozemku bola v minulosti prenajatá časť pozemku – 15 m² na umiestnenie prenosnej garáže pre obyvateľa obce Mgr. Ľuboslava Jablonského, na dobu od 02.01.2015 do 31.12.2024.
- Predmetom zámeru je opakovaný nájom časti uvedeného pozemku /parcela C-KN č. 773/2/ t.j. výmera 15 m², ako parkovacia plocha, s dobou nájmu na dobu určitú – od. 01.01.2025 do 31.12.2034.
- Ročná výška nájomného za predmet nájmu – časť pozemku, je stanovená v súlade s uznesením č.5/2020 zo dňa 16.9.2020 v bode 2c, vo výške 2 euro/m²/rok (30 eur/rok).
- Prípadné žiadosti o nájom časti pozemku z majetku obce, sa doručujú cez elektronickú schránku alebo v listinnej podobe adresovanej obci, ak záujemca nemá aktivovanú elektronickú schránku.
- Žiadateľ je povinný mať ku dňu podania žiadosti vyrovnané všetky záväzky voči obci.
- Záujemcovia o nájom časti pozemku, ktorý je predmetom

nájmu, môžu svoje žiadosti doručiť na Obecný úrad v Málinci, v termíne do 6.12.2024 do 15 hod.

f/ Dotáciu pre ISC Málince, Školská 199/29, 985 26 Málince vo výške 600,-€ na úhradu čiastočných nákladov na stravu pre dodávateľa VIMI Gastro s.r.o. Družstevná 485/17 Málince

3. Ukladá:

- a/ OcÚ, vypracovať nájomnú zmluvu podľa bodu 2/d tohto uznesenia
Termín: 31.12.2024
- b/ OcÚ, zabezpečiť odpredaj pozemku podľa bodu 1/c tohto uznesenia
Termín: 30.6.2025
- c/ OcÚ, zverejniť vyhlásenie zámeru o nájme nehnuteľností – časti pozemku, z majetku obce Málince na úradnej tabuli obce a webovom sídle obce a iným zverejnením v miestnom rozhlase a po vyhodnotení podaných ďalších žiadostí, predložiť návrh na uzavretie nájomnej zmluvy k časti pozemku, ktorý je predmetom zámeru
Termín: 11/2024
- d/ OcÚ, zabezpečiť dotáciu podľa bodu 2/f tohto uznesenia
Termín: 31.12.2024

4. Neschvaľuje:

a/ Žiadosť Branislava Lovčičana bytom Továrenská 214/22, 976 31 Vlkánová o odkúpenie nehnuteľnosti vo vlastníctve obce Málince

5. Konštatuje, že:

dôvod osobitného zreteľa nájmu časti pozemku je v súlade s čl. 21 ods. 6 a ods. 7 s poukazom na čl. 23 ods. 3 písm. e/ Zásad hospodárenia a nakladania s majetkom obce Málince vzhľadom na malú a obcou nevyužívanú výmeru pozemku ako i doterajší a dlhodobý spôsob užívania časti pozemku spôsobom nájmu, doterajším nájomcom, ktorý sa stará o predmet nájmu a jeho okolie.

Pripomienky zo zasadnutia OZ v Málinci, konaného dňa 20.11.2024

Kminaková J. – tlimočila otázku občanov ohľadom zatvorenia prevádzky lekárne v Málinci.

Starosta odpovedal – lekáreň bude zatvorená 1 rok v Málinci aj v Cinobani. Zvažujeme cez TSP a KC jedenkrát týždenne zabezpečiť pre občanov donášku liekov, pokiaľ budú mať záujem.

Kminaková J. – mala otázku, či obec plánuje akcie v decembri zapálenie adventnej sviečky na námestí ako i vianočný program.

Starosta odpovedal – Zapálenie 1. adventnej sviece bude v nedeľu 1.12.2024, 6.12.2024 KC v spolupráci s obcou bude robiť pre deti na námestí Mikuláša, vianočný program sa uskutoční na námestí obce 20.12.2024 a nový rok privítame na námestí 1.1.2025.

Janšto J. – poukázal na vyblednuté farby dopravných značiek na Okružnej ulici, parkovanie osobných automobilov na chodníkoch na Hlavnej ulici, občania sa sťažujú, chodníky sú prepadané, parkuje sa celoročne. Ďalej poukázal na nedôstojné správanie neprispôsobivých občanov pred predajňou potravín na Lipovej ulici a mal otázku na starostu obce, v akom štádiu sú práce na SD. Budova oživila námestie.

Starosta odpovedal, že zateplenie SD je ukončené, zajtra rozoberú lešenie. Nakoľko hľasia mrazivý víkend, na budúci týždeň dokončia marmolit na sokel. Čo sa týka parkovania na Hlavnej ulici, upozorňovali sme na to už v minulosti, nikto to nerešpektoval. Autá parkujú na všetkých uliciach v obci.

Procháčzková V. – navrhla zaslať písomné upozornenie občanom za parkovanie na chodníkoch.

Mgr. Gajdošová I. – uviedla, že dňa 7.12.2024 sa v obci Cinobaňa budú konať trhy, chcú to urobiť na ľudovej báze. Pokiaľ by mali záujem naši občania, môžu tam ísť predávať napr. med, hríby, orechy a rôzne výrobky.

Janšto J. – treba občanov o tom informovať cestou miestneho rozhlasu.

Mgr. Jablonský Ľ. – informoval, že ZŠ tiež plánuje Vianočné trhy spojené s predajom rôznych svojich výrobkov a punču dňa 13.12.2024. Prihlásili sa aj externí predajcovia.

Ing. Michalove D. – poďakoval za tabuľu, ktorá bola umiestnená v časti Huta vo vývesných tabuliach ako pamiatka na sklárskú výrobu, ale zároveň ju návrhom umiestniť na iné miesto, aby nevybledla, nakoľko na ňu celý deň bude svietiť slnko.

**Uznesenie č. 7/2024
z Obecného zastupiteľstva v Málinci, konaného
dňa 13. decembra 2024**

1. Berie na vedomie:

- a/ Informáciu starostu obce o plnení uznesení
- b/ Stanovisko hlavného kontrolóra obce RO č. 3/2024 – aktualizácia rozpočtu k 13.12.2024
- c/ Správu o kontrolnej činnosti hlavného kontrolóra obce Málince za 2. polrok 2024
- d/ Žiadosť Ľubomíra Šnúrika o vykonanie drobných stavebných prác
- e/ Odborné stanovisko hl. kontrolóra obce Málince k návrhu rozpočtu obce Málince na roky 2025-2027
- f/ Návrh rozpočtu obce Málince na roky 2026-2027
- g/ Žiadosť Ladislava Oláha o odkúpenie nehnuteľnosti vo vlastníctve obce Málince
- h/ Žiadosť Jozefa Sliackeho o vybudovanie asfaltovej cesty Na Vinici

2. Schvaľuje:

- a/ Overovateľov zápisnice: 1. Jaroslav Valentíny
2. JUDr. Zuzana Debnáriková
- b/ Návrhovú komisiu v zložení: predseda – Bc. Jozef Starove členovia – Ing. Dušan Michalove, Viera Procháčzková
- c/ Plán zasadnutí OZ na rok 2025
- d/ Plán investičných akcií a opráv obce Málince na rok 2025
- e/ Rozpočtové opatrenie č. 3/2024 – aktualizácia rozpočtu k 13.12.2024
- f/ Na základe uznesenia OZ č. 6/2024 zo dňa 20.11.2024, bodu 2/e – nájom nehnuteľnosti časti pozemku z majetku obce Málince.

Jedná sa o nehnuteľnosť:

1. Nehnuteľnosť – časť pozemku, ktorý je predmetom nájmu z dôvodu hodného osobitného zreteľa, sa nachádza v obci a katastrálnom území Málince, register „C“, parcela C-KN č. 773/2 o výmere 15 m², zastavané plochy a nádvorcia, zapísaný na LV č. 742 k.ú. Málince, vo výlučnom vlastníctve obce Málince. Z uvedeného pozemku bola v minulosti prenajatá časť pozemku – 15 m² na umiestnenie prenosnej garáže pre obyvateľa obce Mgr. Ľuboslava Jablonského, na dobu od 02.01.2015 do 31.12.2024.

2. Predmetom nájmu je opakovaný nájom pre obyvateľa Mgr. Ľuboslava Jablonského časti uvedeného pozemku /parcela C-KN č. 773/2/ t.j. výmera 15 m², ako parkovacia plocha, s dobou nájmu na dobu určitú – od 01.01.2025 do 31.12.2034.

3. Ročná výška nájomného za predmet nájmu – časť pozemku, je stanovená v súlade s uznesením č. 5/2020 zo dňa 16.9.2020 v bode 2/c, vo výške 2 eur/m²/rok (30 eur/rok)

g/ V zmysle § 9a, ods. 15 zákona SNR č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov a v znení zákona č. 137/2023 Z.z., s použitím článku 21 ods. 1 a 2, ods. 6, 7, 8 Zásad hospodárenia a nakladania s majetkom obce Málince zverejňuje zámer o prevode – predaji nehnuteľností – pozemkov, z majetku obce Málince, z dôvodu hodného osobitného zreteľa.

1. Nehnuteľnosť – pozemok, ktorý je predmetom vyhláseného zámeru – prevodu – predaja, sa nachádza v obci a katastrálnom území Málince, zapísané na LV č. 742 vo výlučnom vlastníctve obce Málince: Parcela registra „C“:

– **parcela C-KN č. 458 o výmere 1287 m², ostatná plocha.**

2. Predmetom zámeru je predaj uvedeného pozemku z vlastníctva obce Málince kupujúcemu – Milan Harandza, nar. 22.10.1988, trvalý pobyt Partizánsky 583/14, Poltár, z dôvodu hodného osobitného zreteľa, za cenu vo výške všeobecnej hodnoty majetku, ktorá bola stanovená znaleckým posudkom znalkyne Ing. Boženy Hadadovej č. 22/2024 zo dňa 30.11.2024. Všeobecná hodnota pozemku podľa znaleckého posudku je vo výške 2 810,00 €, slovom dvetisícosemstodesať eur – t.j. za 1m², 18 €.

3. Prevod – predaj vlastníctva uvedeného pozemku z dôvodu hodného osobitného zreteľa je odôvodnený splnením podmienok stanovených v § 9a ods. 15 písm. f/ zákona o majetku obcí a čl. 21 ods. 6 písm. b/ a d/ s tým, že:

1. zámer previesť majetok obce týmto spôsobom a všeobecnú hodnotu prevádzaného majetku obec zverejňuje na úradnej tabuli dňa 2.1.2025, na svojom webovom sídle a iným vhodným spôsobom najmenej 15 dní pred schvaľovaním prevodu a tieto údaje sú,

zverejnené najmenej do schválenia prevodu

2. osobitný zreteľ je v súlade so Zásadami hospodárenia s majetkom obce – čl. 21 ods. 6 písm. a/, b/ a d/ Zásad hospodárenia a nakladania s majetkom obce Málince:

- predajom pozemku sa prispeje k jeho účelnejšiemu využitiu, pretože obcou nebol pozemok dlhodobo využívaný, jedná sa o okrajový pozemok, ktorý je svahovitý, skalnatý a zamokrený a kupujúci sa zaväzuje na pozemku vykonať protipovodňové úpravy,

- pozemok, ktorý je predmetom tohto zámeru je príľahlým pozemkom k pozemku parc. C-KN č. 462/2, ktorý je vlastníctvom kupujúceho a príľahlým pozemkom k pozemku parc. C-KN č. 459 zastavaného stavbou rodinného domu súpisné číslo 386/10, ktoré nehnuteľnosti sú vlastníctvom rodičov kupujúceho,

- predajom pozemku z vlastníctva obce dôjde k sceleniu uvedených pozemkov a stav prispeje k účelnejšiemu využívaniu doteraz nevyužitého pozemku vlastníkom – obcou,

- z analýzy využitia nehnuteľnosti – pozemku, ktorý je predmetom zámeru vyplýva, že pozemok vzhľadom na svoj tvar, nie je vhodný na samostatnú bytovú výstavbu, len na rozšírenie príľahlých pozemkov rodinných domov,

- kupujúci sa v minulosti a i v súčasnosti staral o odstraňovanie porastov kríkov, invázných drevín a rastlín ako i o výkon opatrení na zamedzenie zaplavovania okolitých pozemkov pri väčšom množstve poveternostných zrážok,

3. všeobecná hodnota prevádzaného majetku je stanovená znaleckým posudkom, ktorý v deň schválenia prevodu nie je starší ako deväť mesiacov a obec dohodla kúpnu cenu s kupujúcim vo výške všeobecnej hodnoty majetku stanovenú znaleckým posudkom.

4. Podľa čl. 21 ods. 8 Zásad hospodárenia a nakladania s majetkom obce Málince uznesenie obecného zastupiteľstva, ktorým bolo rozhodnuté o zámere prevodu uvedeného pozemku z vlastníctva obce z dôvodu osobitného zreteľa pre uvedeného kupujúceho, nezakladá jeho právny nárok na prevod pozemku, ktorý nastane až po prijatí uznesenia trojpätinovou väčšinou všetkých poslancov v súlade s čl. 21 ods. 9 uvedených Zásad.

h/ VZN č. 2/2024 o dani z nehnuteľností, miestnych daniach a poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady a o podmienkach určovania a vyberania dane a poplatku na území obce Málince

ch/ Dodatok č. 5 k VZN č. 6/2010 o rozhodovaní o výške príspevku a spôsobe platby na čiastočnú úhradu nákladov v školách a školských zariadeniach v zriaďovacej pôsobnosti obce Málince

i/ Dodatok č. 2 k VZN č. 1/2016 o nakladaní s komunálnymi odpadmi a s drobnými stavebnými odpadmi na území obce Málince

j/ Dotáciu pre OZ v sume 800,-€: na činnosť SZPB 400,-€, na činnosť Klubu dôchodcov 200,-€ a na činnosť folklórneho súboru Málincok 200,-€ do 30.6.2025

k/ Dotáciu pre OZ BUBLINKA-TOMI v sume 200,-€ do 30.6.2025

l/ Dotáciu pre OZ Motoklub Crocodiles v sume 200,-€ do 31.7.2025

m/ Dotáciu pre TJ Jednota Málince – futbalový oddiel v sume 10.560,-€ do 30.6.2025

n/ Dotáciu pre DHZ Málince v sume 1.600,-€ do 30.6.2025

o/ Rozpočet obce Málince na rok 2025 bez programového rozpočtu

p/ Cenník prenájmu priestorov objektov v správe ZŠ Málince od 1.1.2025

3. Ukladá:

a/ OcÚ, riadiť sa plánom investičných akcií a opráv podľa bodu 2/d tohto uznesenia

Termín: rok 2025

b/ OcÚ, vypracovať nájomnú zmluvu podľa bodu 2/f tohto uznesenia

Termín: 31.12.2024

c/ OcÚ, zverejniť zámer o predaji pozemkov podľa bodu 2/g tohto uznesenia

Termín: 2.1.2025

d/ OcÚ, zaoberať sa žiadosťou Ľubomíra Šnúrika po vypracovaní projektu

Termín: trvalý

e/ OcÚ, inkasovať poplatky podľa bodu 2/h tohto uznesenia

Termín: rok 2025

POKRAČOVANIE na s. 4

f/ OcÚ, zabezpečiť výber poplatkov podľa bodu 2/ch tohto uznesenia
Termín: 1.1.2025

g/ OcÚ, riadiť sa Dodatkom č.2 k VZN č. 1/2016, podľa bodu 2/i tohto uznesenia od 1.1.2025

h/ OcÚ, zabezpečiť dotácie podľa bodov 2/j, 2/k, 2/m, 2/n tohto uznesenia

Termín: do 30.6.2025

ch/ OcÚ, zabezpečiť plnenie rozpočtu podľa bodu 2/o tohto uznesenia

Termín: rok 2025

i/ ZŠ v Málinci inkasovať poplatky podľa bodu 2/p tohto uznesenia

Termín: trvalý

j/ OcÚ, zvolať stretnutie p. Ladislava Oláha a Júliusa Trčana z dôvodu odpredaja pozemku vo vlastníctve obce Málincec

Termín: najbližšie zasadnutie OZ

k/ OcÚ, spracovať PD na vybudovanie asfaltovej cesty Na Vinici

Termín: trvalý

l/ OcÚ, zabezpečiť dotáciu podľa bodu 2/l tohto uznesenia

Termín: 31.7.2025

4. Konštatuje, že:

dôvod osobitného zreteľa nájmu časti pozemku je v súlade s čl. 21 ods. 6 a ods. 7 s poukazom na čl. 23 ods. 3 písm. e/ Zásad hospodárenia a nakladania s majetkom obce Málincec vzhľadom na malú a obcou nevyužívanú výmeru pozemku ako i doterajší a dlhodobý spôsob užívania časti pozemku spôsobom nájmu, doterajším nájomcom, ktorý sa stará o predmet nájmu a jeho okolie.

Informácia zo zasadnutia OZ v Málinci, konaného dňa 13.12.2024

Ing. Michalove D. – informoval poslancov, že v septembri niekto zneužil jeho meno a zaslal list na NKÚ SR v Bratislave, v ktorom mal požiadať ako poslanec OZ v mene všetkých poslancov o preverenie práce starostu obce a prílohou toho listu bol aj list nespokojných občanov, ktorý dostali všetci poslanci OZ.

UPOZORNENIE ZA PARKOVANIE!

Za posledné obdobie bolo vo viacerých častiach obce zistené, že sa dlhodobo parkuje s motorovými vozidlami na obecných chodníkoch ale aj na uliciach v obci a to tak, že zaparkované vozidlo znemožňuje plynulý prechod chodcov po chodníku ale aj prechod iných vozidiel.

Chodci, ako aj mamičky s kočíkmi, musia často vozidlo obchádzať mimo chodníka resp. až na cestu.

Zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke § 52 ods. 2 znie: „**Iní účastníci cestnej premávky než chodci nesmú chodník používať**“; to neplatí, ak dopravnou značkou alebo dopravným zariadením je určené inak alebo ak ide o zastavenie alebo státie vozidla, pri ktorom ostane voľná šírka chodníka najmenej 1,5 m.

Týmto upozornením Vás žiadame, aby ste neparkovali na chodníku, ale ani dlhšiu dobu na ceste.

Žiadame Vás, aby ste svoje autá odstavovali a parkovali vo svojich dvoroch.

Ak sa situácia nezlepší a nedôjde k náprave, obec pristúpi k tvrdším opatreniam.

Aby sa podobné situácie neopakovali, je na majiteľoch motorových vozidiel, aby svoje autá parkovali tak, ako im dovoľuje zákon – na chodníku musí zostať voľná šírka chodníka najmenej 1,5 m a žiadame Vás, aby ste parkovali vo dvoroch.

Anna Kančová

OBČAN, KDE SI?

Túto otázku som sám sebe položil na poslednom obecnom zastupiteľstve v roku 2024, ktoré sa konalo 13.12.2024 na Obecnom úrade v Málinci.

V obecnom rozhlase sa v niekoľko dňovom predstihu vysielať oznam o mieste a čase zasadnutia obecného zastupiteľstva (pre úplnosť dodávam, že verejného) a podobný oznam aj s programom, ktorý obsahoval 19 bodov, bol zverejnený aj na webovej stránke obce.

Keďže sa jednalo o posledné zastupiteľstvo v danom roku, medzi top-témy v programe patrilo návrh rozpočtu na roky 2025-2027, schválenie dotácií na rok 2025, VZN o nakladaní s komunálnym a drobným stavebným odpadom, VZN o dani z nehnuteľností, miestnych daniach a poplatku za komunálny a drobný stavebný odpad, správa hlavného kontrolóra obce a tiež aj plán investičných akcií a opráv na rok 2025. Všetko témy, ktoré sa priamo dotýkajú každého občana našej obce a zasadnutie obecného zastupiteľstva je to správne miesto, kde aj občania majú možnosť podať návrhy alebo podnety.

Som realista, už nejaký ten rok som poslancom OZ a nečakal som do posledného miesta diskusie chvilými občanmi zaplnenú zasadačku, ale že nepríde nikto, tak to ma prekvapilo.

Deväť poslancov, starosta, pracovníčky obecného úradu, riaditeľ ZŠ, online pripojená pani kontrolórka a nikto viac. A tu sa natíska otázka: **"Občan, kde si?"**

Poviete si, veď sme si zvolili poslancov a starostu, nech nás zastupujú. No ani jeden z poslancov nedostal podnet alebo návrh od občanov a pritom sa jedná o peniaze nás všetkých. Najjednoduchšie je kritizovať alebo viesť „krčmové reči“, že poslanci odhlasovali vyššie dane, poplatky za smeti, za psa a podobne.

Žijeme v demokracii (demos=ľud, kratos=vláda), ktorej základným princípom je, že občania sa spolupodieľajú na rozhodovaní a správe vecí verejných. Lenže ...musia chcieť.

Zo všetkých strán počúvame o konsolidácii verejných financií a dopade na obecné rozpočty a naša obec nie je výnimkou. Tomu sa musel prispôbiť aj plán investícií a opráv, aj rozpočet a aj poplatky a dane.

Dobrou správou je, že dane z pozemkov, ktoré sa naposledy upravovali pred rokom 2006, stavebné pozemky (v roku 2010), daň z bytov a stavieb (v roku 2021), chát a garáží (v roku 2010) sa zvýšili minimálne.

Priplátíme si za vývoz komunálneho odpadu, kde sa poplatok zvýšil z 26 € na 32 €. Pre študentov a dôchodcov nad 65 rokov sa poplatky upravili z 21 € na 27 €. O zľavu je potrebné požiadať do konca januára 2025, po tomto termíne nebude zľava priznaná. Obec roky dopláca na vývoz TKO, keďže výber poplatkov nepokrýva skutočné náklady na vývoz. Aj tu platí, že všetko je v nás. Kontajnery aj zberné (kuka) nádoby často plníme lístím, haluzinou zo záhrad a podobne, čo patrí na kompost a zaplatíme to všetci. A o kartónoch je už škoda hovoriť. Pritom sa vykupujú ako papier alebo rozobraté a poskladané sa dajú normálne uložiť do kontajnera na papier, nie nahádzať celé krabice, upchať kontajner a aj to zaplatíme všetci.

Úprave sa nevyhla ani daň za psa. Po novom už budú psy brechať za 10 € a tie so zľavou za 7 €.

Úpravy (smerom dole) neobišli ani žiadosti o dotácie na rok 2025, kde došlo k 20 % zníženiu požadovanej sumy. Polovica takto upravenej sumy sa vyplatí v prvom a zvyšok v druhom polroku 2025.

Pred niekoľkými rokmi sme na troch miestach v obci umiestnili schránky pre lepšiu komunikáciu s občanmi nielen pre príspevky do Málinského hlásnika. Aby sa aj takouto formou mohli občania zapájať do diania v obci. Prostredníctvom schránok môžu občania predkladať svoje návrhy, podnety aj pripomienky. Doteraz sme sa so starostom obce zaoberali každým podnetom a v opodstatnených prípadoch aj primerane reagovali.

Juraj Janšto

TRPEZLIVOSŤ RUŽE (CESTU) PRINÁŠA

V lete 2024 zorganizovala skupina ľudí, ktorých spája pohodová jazda na motorkách, petičnú akciu. Pod vedením Jána Gregora ml. sa pustili do zbierania podpisov pod petíciu za opravu cesty III/2715 Rovňany - Bystrička, Málinec - Dobrý Potok, Ipeľ - Línia (kokavská križovatka).

Petičné hárkky sa objavili v obchodoch a aj na rôznych kultúrnych a spoločenských podujatiach v obci. Podpisy pribúdali a akciu svojimi podpismi podporili nielen obyvatelia Málinca, ale aj okolitých obcí.

Dňa 17.10.2024 doručili organizátori petíciu na BBSK – odbor cestnej infraštruktúry a odpoveď nenechala na seba dlho čakať. Dňa 9.12.2024 bola organizátorom petície doručená odpoveď, z ktorej sa dozvedeli nasledujúce údaje.

Rekonštrukcia by sa mala vykonať v celkovej dĺžke 18,630 km, z toho je 1,8 km v okrese Detva. Predpokladaný rozpočet vo výške 4,9 mil. EUR by bol hrađený z investičných prostriedkov kraja, pričom je bezprostredne nutné, aby akcia bola zaradená do Registra investícií. O zaradení jednotlivých úsekov ciest do Registra investícií rozhodujú poslanci Zastupiteľstva BBSK za príslušný okres aj podľa objemu financií, ktoré majú pridelené pre celý okres. (Poznámka autora: poslancami za okres Poltár sú MVDr. Július Balog a MUDr. Andrea Baníková a za okres Detva Mgr. Stanislav Horník, Mgr. art. Roman Malatinec a Ing. Ján Šufliarsky).

Z odpovede BBSK sa ďalej dozvedáme, že už prebehli aj predbežné rokovania s poslancami za okres Poltár a tí súhlasili, aby sa rekonštrukcia úsekov cesty III/2715 zaradila medzi priority okresu Poltár a podobné rokovania sa pripravujú aj s poslancami za okres Detva.

Od roku 2021 prebehla rekonštrukcia na úseku Ozdín križovatka – Málinec v dĺžke 1,28 km a rekonštrukcia poškodeného úseku pri VN Málinec v dĺžke (neuveriteľných, pozn. autora) 160 metrov. Spolu za roky 2021 až 2024 v celkovej dĺžke 1,44 km. Toto bol stručný výpis z takmer trojstranovej odpovede, ktorú obdržali organizátori petície.

Jednoducho povedané, ak by rekonštrukcia spomínanej cesty pokračovala tempom ako do roku 2021, tak nového asfaltového povrchu na celom úseku sa dočkáme o 52 rokov.

Na obecnom zastupiteľstve obce Málinec bola dňa 18.9.2024 vznesená požiadavka na Regionálnu správu ciest aspoň na opravu výtlkov, keďže na určitých miestach sa už nedali zaobísť. Regionálna správa ciest venovala oprave výtlkov pozornosť v podobe jednodňovej vysprávky na úseku cca 100 metrov.

Problém rekonštrukcie spomínanej cesty sa vlečie už niekoľko rokov. Havarijný stav už boli osobne pozrieť bývalý aj súčasný predseda BBSK ako aj poslanci za okres Poltár. Značná časť cesty vedie popri VN Málinec alebo tesne popri rieke Ipeľ, ktorá vteká do VN Málinec. Poškodená a zničená cesta zvyšuje riziko dopravnej nehody s následným únikom prevádzkových kvapalín.

Voda v Ipeľi tečie, cesta sa doslova rozpadáva pod kolesami áut, ale treba vydržať, lebo trpezlivosť ruže (v našom prípade cestu) prináša.

Juraj Janšto

Oznam

Občania, ktorí si chcú uplatniť zľavy na daniach, je potrebné tak uničiť do 31.1.2025. Inak budú dane vyrubené podľa schváleného VZN č. 2/2024 zo dňa 13.12.2024.

Ing. Igor Lacko, starosta obce

Dom smútku

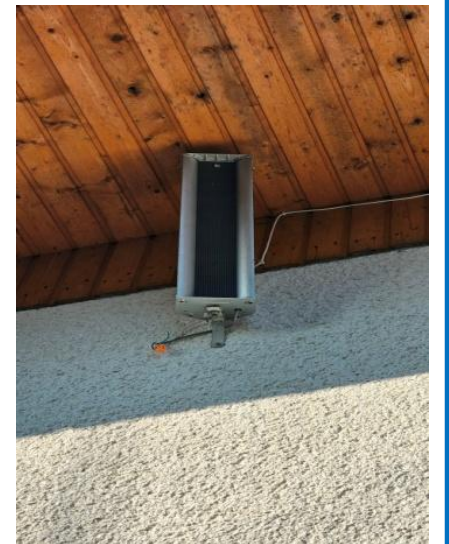
Domy smútku (márnice) patria k špecifickým priestorom.

Začali sa zriaďovať ako objekty určené na pohrebné obrady a uloženie tela zosnulého.

Obec Málinec udržiava aj tieto priestory dôstojne. V mesiaci október obec zakúpila do týchto priestorov nové technické ozvučovací zariadenie.

Ozvučovací aparátúra vo vnútri DS

Vonkajší reproduktor DS

Anna Kančová

PROJEKTY OBCE MÁLINEC

REKONŠTRUKCIA ČOV A KANALIZÁCIE MÁLINEC – podpora poskytnutá formou dotácie z Environmentálneho fondu

Názov projektu: Rekonštrukcia ČOV a kanalizácie Málnec

Názov príjemcu: Obec Málnec

Výška poskytnutej dotácie: 98 153,- eur

Rok poskytnutia dotácie: 2023

Tento projekt bol zrealizovaný s podporou Environmentálneho fondu

www.envirofond.sk

ZVÝŠENIE ENERGETICKEJ ÚČINNOSTI BUDOBY SPOLOČENSKÉHO DOMU MÁLINEC

– podpora poskytnutá formou dotácie z Environmentálneho fondu

Názov projektu: Zvýšenie energetickej účinnosti budovy spoločenského domu Málnec

Názov príjemcu: Obec Málnec

Výška poskytnutej dotácie: 197 496,- eur

Rok poskytnutia dotácie: 2023

Tento projekt bol zrealizovaný s podporou Environmentálneho fondu

www.envirofond.sk

Fotografie k projektu: Zvýšenie energetickej účinnosti budovy Spoločenského domu Málnec

PROJEKT Z VÝJAZDOVÉHO ZASADNUTIA VLÁDY SR

Poskytnutá dotácia 16. 193, 31 € z Ministerstva financií SR

Podrobné informácie ku všetkým projektom obce sa dočítate v Málinskom hlásniku č. 1/2025.

Anna Kančová

MODERNIZÁCIA SOCIÁLNEHO BYTOVÉHO DOMU – dotácia poskytnutá z Úradu vlády SR

ÚRAD VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ÚRAD SPLNOMOCNENCA VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY PRE RÓMSKE KOMUNITY

Dotácia na podporu sociálnych a kultúrnych potrieb a riešenia mimoriadne nepriaznivých situácií rómskej komunity na rok 2023

Názov projektu: Modernizácia sociálneho bytového domu
Názov prijímateľa: Obec Málnec
Poskytovateľ: Úrad vlády Slovenskej republiky
Obsah aktivity účelového určenia: Výmena okien na bytovom dome
Výška dotácie: 7 500,00 eur
Spolufinancovanie: minimálne 5% z celkových výdavkov projektu

„Tento projekt bol realizovaný s finančnou podporou Úradu vlády Slovenskej republiky – Úradu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity. Za obsah projektu je výlučne zodpovedný prijímateľ – obec Málnec“.

Radostné stretnutie spolužiakov ZDŠ

Sobota 21. septembra 2024 patrila spolužiakom, ktorí prejavili záujem stretnúť sa v našej základnej škole. Nechýbalo srdečné privítanie, milé objatia a stisky rúk.

Veď sme sa zišli, aby sme si pripomenuli udalosť spred päťdesiatich rokov, keď sme ukončili Základnú deväťročnú školu v Málinci v roku 1974. Práve v tento slávnostný deň sa chceme poďakovať osudu, že nám dožičil dožiť sa tohto času a zaspomínať si na krásne chvíle, ktoré sme pred polstoročím prežili.

Život pred päťdesiatimi rokmi bol iný ako dnes. V obchodoch toho bolo menej, ale v ľudských srdciach toho bolo viac. Ľudia sa častejšie navštevovali a navzájom si pomáhali. Pod vianočným stromčekom nebolo toľko darov, nemali sme toľko topánok, toľko šiat, no mali sme väčší rešpekt k rodičom, učiteľom i k starším ľuďom. Nevlastnili sme počítače ani mobilné telefóny, no mali sme bližšie k rodine aj spolužiakom zo školy. Nechodievali sme na dovolenku k moru, ale boli sme spokojní a šťastní. Táto dedina bola celým našim svetom.

pripomínajú, že najlepšie roky nášho života už máme za sebou a že akosi nestíhame s dychom a so silami. Vrásky na našich tvárach a šediny na hlave sú známkou toho, že už nepatríme medzi tých, ktorí očarujú šarmom a krásou. Kedysi sme boli mladí, zdraví a krásni, no dnes sme dozreli ako obilný klas, ktorý sa začína pomaly skláňať k zemi. Nie sme ešte príliš starí, no nie sme už ani mladí. Dožili sme sa veku, kedy začína staroba. Je to dar a šťastie. Áno, život je krásny, len treba vedieť žiť, každý deň sa Pánu Bohu poďakovať a novú silu vyprosiť.

Po týchto myšlienkach sme si zaspomínali na bývalých spolužiakov a pani učiteľku. Máme ich tam hore medzi hviezdami a navždy zostanú v našich srdciach.

Srdečne a vrúčne nás potešilo stretnutie s pánom učiteľom Pavlom Račkom.

Večer sa niesol radostnou a veselou atmosférou. Veď každý o sebe mal čo povedať a spomínať na prežitý čas. Rozprávanie bolo krásne a úsmevné. Áno, rozprávaním sa pospájali malé i veľké životné sny a krásny sen stretnutia po päťdesiatich rokoch spolužiakov zo ZDŠ Málince sa naplnil.

Lenže ako čas plynul neúprosne ďalej, rozleteli sme sa na všetky strany. Odišli študovať do miest, našli si zamestnanie a založili si rodiny. Väčšina z nás sa stala starými rodičmi, ktorým vnúčatá

Ďakujem všetkých spolužiakov za úžasne strávený deň.

Elena Turošíková

Nové oplotenie školy

Keďže oplotenie pri základnej škole bolo už značne poškodené a rozpadalo sa, tiež sa na to podpísal zub času a poveternostné podmienky, Obec Málince vo vlastnej réžii urobila nové oplotenie objektu Základnej školy Málince.

Snáď aj táto malá investícia zatraktívni

takmer stred obce Málince.

Anna Kančová

Deň s veľkým „D“

(Ne)zabudnutí málinskí remeselníci 16. až 20. storočia

Aj z obyčajného dňa sa niekedy stáva pamätný deň s veľkým „D“. Osobitne vtedy, keď ten deň je nečakaný a prinesie vám radosť na veľmi dlhú dobu. Takým dňom pre mňa zostala streda, 4. októbra 2023. Asi týždeň predtým mi kamarát Michal zavolať, že ma niekedy príde navštíviť. Krátko pred príchodom na Sliach mi zavolať, že v aute s ním sú ešte dvaja, s ktorými ma zoznámia.

Vo dverách bytu mi „predstavil“ Janka a Bohuša, našich spoločných starých známych, ešte z dadova a ZDŠ v Málinci. Prekvapenie pokračovalo. Všetci traja, od malička veľmi robotní a zároveň štedrý kamaráti, priniesli, lepšie povedané priviezli, bohatú nádielku vynikajúcich vlastných produktov. Zatiaľ to bolo v poriadku, až kým nevyložili na kocky nakrájanú jahňacinu aj s náležitými prísadami. Dokonca i načistené zemiaky. Kuchárskej varechy sa chopil Michal a guláš sa mu naozaj vydaril. Na prípitok bola, ako inak, málinská whisky. Na revanš len káva, skromný zákusok, úprimné a veľké: **Ďakujem Vám, kamaráti, Michal, Janko, Bohuš!**

Tak, bol to neopakovateľný deň, na ktorý sa zabudnúť nedá. Tento článok bol napísaný hneď po tomto mojom hlbokom zážitku. Doteraz som nemal pocit, že jeho obsah môže zaujímať iných...

Žiaľ, 4. decembra 2024, navždy odišiel jeden z nás, vynikajúci človek a veľký málinský srdciar, Janko Rapavý.

Odpočívaj v pokoji, kamarát náš!

(jv)

Dadov a ZDŠ Málincec

Dadov (dadovňa) je málinský výraz pre materskú školu.

Národné zhromaždenie ČSSR schválilo zákon o sústave výchovy a vzdelávania č. 186/1960 Zb., podľa ktorého základné vzdelanie je povinné pre všetku mládež od 6. do 15. roku a elementárna škola dostala názov **základná deväťročná škola (ZDŠ)**. O výchovu a vzdelávanie mádeže sa starala aj **Národná škola I. – 5. v osde Hámor** (zrušená 1. septembra 1977).

R.R., zdroj: *Monografia obce Málincec*

Centrum pre tradičnú ľudovú kultúru definuje remeslo ako špecializovanú nepoľnohospodársku malovýrobu, založenú na ručnej práci výrobcu vlastnými nástrojmi, vyžadujúcu primeranú inštitucionálne získanú odbornú kvalifikáciu a spoločensko-stavovskú organizovanosť. Remeslá vznikali spoločenskou delbou práce oddelením od poľnohospodárstva. Najrozšírenejšie remeslá na Slovensku: obuvníctvo, krajčírstvo, mlynárstvo, kováčstvo, stolárstvo, košíkárstvo, mäsiarstvo, krčmárstvo – sa vykonávali väčšinou na dedinách, a tak to bolo aj v Málinci.

Najstarší písomný záznam o prvých dvoch remeselníkoch v Málinci pochádza z roku 1549 a nachádza sa v Súpise poddaných. O 178 rokov neskôr v zázname zapísanom v Súpise poddaných v roku 1727 sa v Málinci eviduje 35 remeselníkov, čo bolo v tom roku najväčšie zoskupenie remeselníkov v rámci celej Novohradskej stolice.

V Monografii obce Málincec (2009) sa uvádza, že v roku 1766 sa v obci usadili dve cigánske rodiny – Alberta Berkiho a Františka Csiklába, ktoré sa venovali kováčskemu remeslu. Tamtiež sú spomenuté mená zručných kováčov, ako boli napríklad Michal či Dezider Urbašíkovci, Juraj Tokár, Ján Slanec.

Ľudový kronikár Ján Findra Košarec (1898-1978) v *Kronike Málincec* (1969-1970) napísal o málinských krčmároch nasledovné: *“Prvý záznam o hostincoch a krčmách je z rokov 1802-11. V cirkevnej knihe príjmov a výdavkov je uvedený hostinský Samuel Kuzmaný a Fedor Ondrás. Krčmárky Prívarová, Karabínová a Krížiková. V týchto dobách bol rozdiel medzi hostincom a krčmou. V hostinci si mohol hosť sadnúť za stôl, a tak konzumovať alkohol. V krčme, tam si ho len zakúpil, odniesol domov, poťažne vypil postojačky. Tieto podniky platili dane cirkvi prostredníctvom cirkevných šafárov. Do krčiem a hostincov dodávali pálenku tunajšie cirkevné pálenice a Zaipeľská pálenica grófa Bethalda. Táto jestvovala od nepamäti. Hostince boli pravdepodobne v terajších budovách Júliusa Kubiša a Haasa /pri zvonici/. Ony boli na takýto účel stavané. Často menili svojich majiteľov. Krčmárky mali krčmy vo svojich domoch. Sú to málinské mená. Pozdejšie krčmu zriadil zemepán Passúth. Za riekou Ipel' Pod Viničkou, žid Jonáš Mór /r.1900/. Po prvej svetovej vojne zanikla. Pavel Pupák mal krčmu /hostinec/ od r. 1908 a zanikla v r. 1950. Ďalej to bol Maximilián Schonvald /žid/ mal hostinec do r. 1941. Dlhé roky mal hostinec Július Kubiš a po ňom jeho syn taktiež Július až do roku 1960.“* O málinských mäsiaroch Ján Findra Košarec uviedol: *“Najstarší záznam som našiel v knihe príjmov a výdavkov cirkvi ev.a.v. V nej je zapísaný výdavok na Examente v r.1814 ako darca na rozličné cirkevné ciele Ondrej Dubenský, mäsiar. Za nim do Málincec prišiel Passúth, ako mäsiarsky tovariš /1840/. Po príchode Kuchynkovcov a po vystavení sklárne predával mäso Schonvald. Mäsiarstvo /játku/ mali Schonvaldovci až do r.1941. Od r. 1900-1960 mali mäsiarstvo Kubišovci a to Július Kubiš, po ňom jeho syn Július. Po prvej svetovej vojne sa zmenil i hospodársky život. Začali pribúdať predajne mäsa /jatyk/. Ján Šteurďa sekal mäso v bývalom Budincove dome. Do tejto jatyky prišiel sekať Michal Gregor. Tento sekal mäso až do r. 1960. Jeho početná rodina z toho žila. Po roku 1945 sekal mäso aj Štefan Kubiš.“*

O obuvníkoch v Málinci Ján Findra Košarec zaznamenal: *“V dobe pred výrobcom obuvi Baťom, len obuvníci /šustri/ vyrábali obuv. V tomto období boli nasledovní obuvníci: Štefan Kačáni, Ján Pohranc, Július Mézeš a Štefan Strojny. Pozdejšie pribudli Juraj Kupec, Ján Findra, Ján Kačáni a Michal Bakula. Všetci títo obuvníci boli majstri. Držali si učňov i tovarišov. Majstri z remeňa vykrajovali tvary jednotlivých častí obuvi. Továriši zhotovovali podrážky. Učni len plátali starú, poškodenú obuv. Učeň úplne*
POKRAČOVANIE na s. 9

zdarma robil tri roky. Ak ho stravoval majster, tak štyri roky. Tovaríš tri roky, potom mohol byť majstrom. Musel si ale vykonať živnostenský list.“

V Monografii obce Málince je písané, že podľa úradnej štatistiky z roku 1910 sa k remeslám zhotovujúcim obuv a odev v Málinci hlásilo 40 osôb. Chýrnymi obuvníkmi boli napríklad Jozef Gajgal, Juraj Budinec, Vojtech Harlinger či Ján Findra. Z málinských krajčirov je taktiež spomenutá Emília Findrová rodená Bajčíková a Ján Lomenčík, ktorý remeslo vykonával do roku 1976.

V zápisoch v ľudovej Kronike Málince sa Ján Findra Košarec zmienil o remeselníkoch, ktorí stavali domy: *“V našej dedine prevládali domy, ktoré boli stavané z dreva, menej z iného stavebného materiálu. Za môjho detstva takmer z dreva. Bol to najlacnejší a najprístupnejší stavebný materiál. Všade dookola boli hory a to bukové, dubové a vo vyšších polohách i smrekové. Stavali ich tesári z rodín Hruškove z Pasiiek, Bajerove z Malejkova, báťa Mišo Popletaj z Dedinky a Kusikove z Malých Látok. Do roku 1870 sa stavali výlučne drevené domy. Až po tomto roku už domy z váľkov/surových tehál/. Tieto murované domy stavali murári z Liptova. Pochádzali z obcí Vavrišovo a Pribilina. Najznámejší majstri boli Jaraba /jeho potomci tu i ostali/, Vrtík, Zaťko. V 60-tych rokoch sa stavajú domy z pálených tehál /rôzne rozmery/, kvadier. Staviteľmi už nie sú vrchári alebo Liptáci. Sú to už Málincania ako Ján Gúglava, Ondrej Gúglava, Zaťko, Pavel Valentýni a ďalší.*“

Zo stolárov sú v Monografii obce Málince spomenutí Štefan Farkaš a Karol Reif.

O málinských mlynároch Ján Findra Košarec napísal: *“V osadách Ipeľ a Polianky boli mlyny, ktoré dal vybudovať gróf Cebrián. Povolenie na prevádzku dostal v r.1894. Na Novom svete /lazy/ bol v r.1897 daný do prevádzky ďalší mlyn. Teraz budovu vlastní Ján Zdechovan, štekáč. V obci boli dva mlyny, horný a dolný. V hornom mlyne bol mlynárom Matej Tokár. Bol na tom mieste, kde je teraz mlyn Jána Pupáka. V dolnom mlyne bol mlynár Filčík. Tento mlyn bol tam, kde je teraz brusiarne skla /polierňa/. Zápis v cir. Knihe ev. a. v. z r.1814. V týchto mlynoch sa mlelo obilie z vlastnej úrody /raž, pšenica, jačmeň/. Tiež obilie, ktoré si dovezli z Dolnej zeme za dosky a iné výrobky. V rokoch 1969- 1970 pracovali v našej doline dva mlyny. Mlyn v Chmelnej, majiteľ Juraj Šimko a v Málinci na mieste horného mlyna s majiteľom Jánom Pupákom.*“

V Monografii obce Málince je uvedené, že podľa úradných záznamov z roku 1720 boli v obci dva mlyny. Tamtiež je ďalej uvedené, že v Samoterči na ľavom brehu Ipľa bol obilný mlyn, ktorý prevádzkoval Ondrej, neskôr Ján Kaldrovič (1848-1850).

V Pamätnej knihe obce Málince sú o remeselníkoch rôznymi kronikármi sporadicky, len do roku 1980, zapísané nasledovné údaje:

„Rok 1945 – Juraj Kupec – obuvník. Ján Slanec – kováč v najkrajnejšej vyhni obce na juhu.

Rok 1957 – doterajší domáci priemysel – tkanie plátna, kobercov z handár a výroba drevených poľnohospodárskych predmetov: kolies, hrablí, vidiel, košíkov, metiel a pod. postupne zaniká a už len ojedinele v niektorých domácnostiach sa prevádza v malej miere pre vlastnú potrebu. Tak Ján Kančo Stredný zhotovuje kolesá, Valentíny Kusík pri Šťavici vyrába okrem hrabieli aj hudobné nástroje, píšťalky a fujary. Ondrej a Juraj Salva vyrábajú kože a šijú z nich kožuchy a čiapky – baranice, rukavice a pod.

Rok 1960 – z remeselníkov – súkromníkov pracovali ešte príležitostne Valentíny (pri Šťavici)-vyrábali hrable, kosiská. Ján Starove a Ján Kančo kolesá a rôzne poriská, viacerí občania zhotovovali prútené koše a metly, Ondrej a Juraj Salva spracovávali kože a šili kožušky a čiapky „baranice“.

Rok 1979 – v obci pracujú ešte dvaja remeselníci – súkromníci a to obuvníci: opravári Michal Bakula a Ján Ulický ml. Amatérsky vykonávajú remeselné činnosti dvaja občania a to Valentíny,

výroba náradia z dreva hrable, kosiská, násady a pod. a Ondrej Púpala, ktorý zhotovoval múriky okolo hrobov a platne na hroby. Ostatné remeslá – krajčírstvo, kováčstvo, stolárstvo, výroba kolies a furmanstvo zaniklo.

Rok 1980 – Michal Bakula, Ján Ulický – obuvníci, Ondrej Púpala – múriky a platne na hroby, Valentíny pri Šťavici – výroba náradia z dreva, Juraj Salva spracovanie koží.“

V súčasnosti (2024) si na mnohých málinských remeselníkov pamätá učiteľ na dôchodku Tibor Urbašík (1937). Jeho starý otec Štefan Urbašík s bratmi Jánom a Michalom boli kováči a jeho otec Ján Urbašík bol krajčír. Okrem už v iných zdrojoch spomínaných remeselníkov si pamätá šustra Samuela Kindernaaja, holiča Vršanského, stolára Jána Dreisiga, kolkára Jána Fařaru Buiho.

V knihe Tibora Urbašíka *Spomienky z okolia Horného Ipľa* (2020) sa v príbehu Huncútstva málinských učňov, ktorý sa odohral začiatkom 20. storočia, dozvedáme: *“V Málinci bolo učňov neúrekom. Najviac bolo obuvníkov – šustrov: Findra Košarec, Kačáni, Petrik, Strojný, Kupec, Jozef Urbašík a Findra Milkin. Kováčski učni boli Michal, Ján a Štefan Urbašíkovi, Tokár a Slanec. Za mäsiarov sa učili Gregor Mravec, Žiak Mesac a Július Kubiš, za stolárov Reif a Tonhauzer, za krajčira Petrivaldský.*“ Z týchto učňov sa stali zruční remeselníci, ktorí pôsobili v Málinci vo svojich remeslách približne do začiatku druhej polovice 20. storočia.

V druhej polovici 20. storočia do konca 80-tych rokov vykonávalo profesionálne svoje remeslo len niekoľko remeselníkov napríklad murári Ján Jaraba ml., Ján Geľhoš Izák, krajčírky Ružena Morháčová, Záhradníková, Hofmanová, pekár Laurincz a ostatní vyššie uvedení v Pamätnej knihe obce Málince. Niektorí remeselníci sa venovali remeslu vo svojom voľnom čase, po návrate z iného zamestnania napríklad stolári Michal Kancko Kňažko, Michal Kalafús Bevko, Juraj Geľhoš Izák, Ján Novodomský Pejko, krajčír Július Lomenčík, Mária Megadová, obuvníci Ján Urda Urdík, Juraj Petrik, kožušník Michal Urda Mejško, kováč Jozef Janšto.

Tibor Urbašík si spomína aj na uzavreté remeselné spoločenstvo – Cech málinských remeselníkov, ktorý mal svoje vlastné pravidlá vzťahujúce sa na práva a povinnosti členov. Cech mal zástavu, ktorá bola pripevnená na drevenej točenej tyči, na ktorej mal každý prijatý remeselník pribitý mosadzný pliešok s vlastnou symbolikou. Posledným remeselníkom prijatým do cechu bol murár Ján Geľhoš Izák. Zástavu nosili, keď sa ženil a pochovával remeselník. Zástava bola v úschove u krčmára a mäsiara Júliusa Kubiša (1911-2001). Po jeho smrti v roku 2001 mu bola vložená do truhly a spolu s ním pochovaná na málinskom evanjelickom cintoríne.

Vo svojej knihe *Spomienky z okolia Horného Ipľa* (2020) Tibor Urbašík napísal aj viacero skutočných príhod zo života málinských remeselníkov, tovaríšov a učňov: *Hrdá nevesta* (str. 8), *Huncútstva málinských učňov* (str. 32), *Šidlo ako zbraň* (str. 38), *Predčasný oldomáš* (str. 42), *Trocha krutý figel* (str. 44).

Remeselná zručnosť (ne)zabudnutých málinských remeselníkov zanechala svoju stopu v mnohých málinských domácnostiach, vo verejných i cirkevných objektoch. Návšteva Evanjelického kostola v Málinci aj v súčasnosti (2024) evokuje spomienky na stolára Michala Kalafúsa Bevku, ktorý v roku 1983 pri obnove chrámu zhotovil jeho drevené vnútorné vybavenie – chóry, podlahy, okná, dvere, lavice, obklady na stenách a obloženie kamennej krstiteľnice. V málinskom rímskokatolíckom kostole doposiaľ (2024) slúžia veriacim lavice, pôvodne používané v Rímskokatolíckom kostole v Hámre, ktoré v roku 1947 vyrobil stolár Ján Dreisig.

Želmira Urdová

Z depozitu Novohradského múzea a galérie

V Novohradskom múzeu a galérii v Lučenci sa konala v období od 24. októbra 2024 do 1. decembra 2024 výstava pod názvom Zo zákulisia NMG – Od akvizície k reštaurovaniu. Medzi vystavovanými exponátmi bol nainštalovaný pre Málinčanov veľmi vzácny historický artefakt Mapa málinskej sklárne vyhotovená v maďarskom jazyku vo februári 1921. Zub času zanechal stopy na jej čitateľnosti, ale pri troche úsilia a predstavivosti sa podľa nej môžeme imaginárne poprechádzať areálom sklárni tak, ako sa po ňom prechádzali naši predkovia pred 103 rokmi.

FOTOGRAFIA MAPY – PREKLAD:

Málnapataki üveccyártelep terkepe – areál sklárne Málinec,

Szinmagyarázat – vysvetlivky,

Munkás házak – domy robotníkov,

Urasági és tisztviselő ház – kaštieľ a správcovský dom,

Gyárhelyiségek – priestory továrne,

Raktárhelyiségek – priestory skladu a náradia,

Telephez nem tartozó rét – lúka, ktorá nepatrí k závodu,

Kémények – komíny,

Istáltok és mellék helyiségek – stajne a hospodárske budovy,

Kertek – záhrady,

Gyümölcsös park – ovocný sad,

Utak, terek, muveles alatt nem áló teruleték – cesty, plochy,

neobrobené a nevyužité priestory,

Erdoreszlet (liget) – časť lesa (lesopark),

Kemencék – pece,

A telep ferulete – oblasť lokality,

Helyszíni felmérés alapján készitette – vyrobené na základe miestnej mierky,

Málnapatakon 1921. február havában – Málinec 1921 február v snehu.

Želmíra Urdová

MÁLNAPATAKI ÜVECCYÁRTELEP TÉRKEPE.

Méretarány: 1"=10cl.

A telep területete:
16 kot-hold 1050 szől.

Helyszíni felmérés alapján készitette

Málnapatakon 1921. február havában

Málnapataki üveccyártelep

Szinmagyarázat:

- Munkás házak
- Urasági és tisztviselői házak
- Gyárhelyiségek
- Raktárhelyiségek
- Tépéses nem használt rét
- Kémények
- Istáltok és mellék helyiségek
- Kertek
- Gyümölcsös park
- Utak, terek, muveles alatt nem áló teruleték
- Erdoreszlet (liget)
- Kemencék
- Helyszíni felmérés alapján készitette

Prečo je Ipeľ krivolaký

Keď už bol celý svet stvorený a všetky rieky a potoky mali svoje miesta, len Ipeľ bol ešte bez riečišťa. „No, čože si s tebou počnem?“, riekol Hospodin.

– A tu sa ohlásil anjel:

„Nechajte a zverte to mne, ja sa mu o miesto postarám.“ A tu anjel hneď pripravil zlatý pluh, zapriahol do neho osla a kázal Ipeľu, aby ho po brázde nasledoval, ako po budúcom riečišti.

A tak Ipeľ začal po vyorávanej brázde tiecť.

Naokolo rástlo mnoho skorocelu a lopúchov, čo osol rád žerie, nuž nešiel rovnou cestou, ale odbočoval vždy

napravo-naľavo za svojou lakotou, preto má Ipeľ pones také krivolaké riečištie.

Zo zbierky Eudovíta Reussa pripravil Július Lomenčík

Advent

Mestá a obce sa pomaly opäť zahalovali do trblietajúcich svetielok.

V uliciach zneli koledy, vianočné melódie, bolo cítiť vôňu ihličia a medovníčkov. Štvortýždňové adventné obdobie je časom prípravy na Vianoce.

Mnohí sa vrhali na veľké upratovanie bytu, zháňanie vianočných darčiekov.

Ale ADVENT nie je o tom.

Je to čas spomaliť, zastaviť sa a premyšľať nad tým, čo je skutočne dôležité.

V tomto období sú noci dlhšie ako dni, celá príroda sa ponára do pokoja. Upokojenie by sa malo pretaviť do našej láskavosti, vzájomného porozumenia, spokojnosti a srdečnosti. To všetko sa akosi vytráca z nášho života. Spomaľme a zamyslime sa, ako sme sa správali k svojej rodine, blízkym, priateľom a ľuďom okolo nás.

Aj tento rok prvú adventnú nedeľu, 1. decembra, na našom námestí v Málinci rozvoniaval vianočný punč. Opäť nastal ten kúzelný okamih.

Ak by som mohla za seba povedať, zapálenie prvej adventnej sviečky pre mňa symbolizuje začiatok vianočnej atmosféry.

Spoločné stretnutie v kruhu známych a rozsvietenie prvej adventnej sviečky spríjemnili vystúpením detí zo ZŠ Málincec, ktoré rozpovedali príbeh o adventných sviečkach, nechýbal ani spevokol ECAV Málincec, ktorý zaspieval adventné piesne.

Vladimíra Kurčíková

Stretnutie s Mikulášom na námestí obce

Dňa 6. decembra sa na námestí našej obce uskutočnilo podujatie s názvom *Stretnutie s Mikulášom*. Táto očakávaná akcia, ktorá prilákala množstvo detí aj dospelých, bola organizovaná komunitným centrom v spolupráci s obcou. Podvečer námestie ožilo vianočnou atmosférou.

Deti netrpezlivo čakali na príchod Mikuláša, ktorý ich prekvapil nielen svojím láskavým prístupom, ale aj sladkými balíčkami. Mikulášovi pomáhali jeho pomocníci – Snehulienka a čert, ktorí priniesli do programu dávku zábavy a radosti.

Sme veľmi radi, že sa nám podarilo zorganizovať toto podujatie a potešiť deti v predvianočnom období.

Vidieť ich radosť a úsmevy je pre nás tou najväčšou odmenou.

Okrem rozdávania sladkostí deti mohli Mikulášovi zaspievať vianočné pesničky alebo zarecitovať básničku a tiež si mohli s Mikulášom a jeho pomocníkmi urobiť fotku na pamiatku.

Pre deti naši dobrovoľníci podávali teplý čajík a pre rodičov chutný punč.

Atmosféru dotvárala výzdoba a sviatočná hudba, ktorá znela z obecného rozhlasu.

Stretnutie s Mikulášom sa stalo krásnym úvodom do adventného obdobia a ukázalo, aké dôležité je spájať komunitu.

Ďakujeme všetkým organizátorom, dobrovoľníkom a obci za podporu tohto podujatia a tešíme sa na ďalšie spoločné aktivity.

Tím KC

Vianočné popoludnie

Vianoce sú vtedy, keď cítiť vôňu ihličia, vôňu vianočnej kapustnice a vôňu vianočných obličiek a koláčov.

Vianočná atmosféra vie byť výnimočná a jedinečná.

Aj naši predkovia pristupovali k Vianociam veľmi zodpovedne.

Vianoce ... najkrajšie sviatky v roku. Kedysi celý Štedrý deň bol prípravou na štedrý večer, prípravou nielen po stránke materiálnej, ale aj duchovnej.

Zdobil sa stromček, varila sa večera, rodina išla do kostola, spomínalo sa na predkov a tiež sa dodržiaval pôst.

Stôl na štedrý večer bol plný symbolov.

Okolo stola bola reťaz, tá symbolizovala súdržnosť rodiny.

Na stole bol cesnak – symbol zdravia, med – symbol dobroty, za hrst' strukovín na dobrú úrodu. Na stole bol aj tanier navyše pre počestného, jablčko, či kysnutý koláč a samozrejme chlieb a modlitebná knižka. Od stola mohla vstať len gazdina.

A vianočné darčeky ... tie boli spomenuté. Všetky dobroty na stole boli zároveň vianočnými darčkami.

A viete, čo naši predkovia robili po štedrovečernej hostine .. spievali koledy, chodili po susedoch, alebo očakávali vinšovníkov. Takéto boli Vianoce kedysi.

Dnes je doba iná a iné sú aj zvyky. Vianočné zvyky a tradície sme si pripomenuli i my.

Kultúrnym programom sa predstavili deti MŠ, DFS Málinčok, rómsky súbor Devleskere čave – Šťastné deti a v závere programu sa koledami a vianočnými piesňami predstavil FS Hrnčiarka z Hrnčiarskych Zalužian.

Nezabudli sme ani na darcov krvi. Tento rok sme mali len jedného darcu krvi, ktorý získal v roku 2024 – **Zlatú Jánskeho plaketu /40 odberov / bol to Michal Števo ve ul. Za lesami.**

Taký bol 20. december na námestí obce s kultúrnym programom a malým vianočným trhom, kde sme mohli podporiť drobných výrobcov a predajcov z obce a okolia.

Nechýbala výborná kapustnica, vianočný punč a všetko, čo k takémuto podujatiu patrí.

Do nového roka si želajme zdravie, vnútornú silu, lásku, šťastie, zmysel pre radosť aj z malých vecí.

Zaželajme si MIER a pokoj v duši.

Nech sa udrží po celý nastávajúci rok 2025.

Anna Kančová

Kostol v Hámri

Osada Hámor bola kedysi súčasťou obce Málinec a nachádzala sa približne štyri kilometre od nej. Táto osada zanikla v dôsledku výstavby vodárenskej nádrže Málinec. V osade stál rímskokatolícky kostol zasvätený Najsvätejšej Trojici. Základný kameň kostola bol položený 6. júna 1943 a jeho vysviacka sa uskutočnila 1. júna 1947.

Pri budovaní vodárenskej nádrže bol kostol dňa 18. septembra 1993 zbúraný a osada bola zatopená. Ako náhrada za tento kostol bol v obci Málinec postavený nový rímskokatolícky kostol.

PRIEBEH SLÁVNOSTI

ÚVOD: Uvítanie /správca farnosti/
Prednes /poézia o Ipeľskej doline/
Pieseň /Ty Hámorský kostolíček/
Posviacka /posvätenie miesta Vdp.gen.vik.
Kostolný Jozef/

HLAVNÁ ČASŤ: Slávnostná bohoslužba
Úvod: Pieseň - Trojjediný Bože /JKS 248/
Úkon kajúcnosti /Pane zmiluj sa,.../
Oslavná pieseň /Sláva Bohu na výsostiach/
Bohoslužba slova /čítania/
Slávnostný príhovor /Vdp. Jozef Amrich/
Krédó /Verím v Boha/
Prosby veriaceho ľudu
Prinesenie darov /v ľudovom kroji
obce Málinec/ Pieseň 248-4
Bohoslužba obety
Sväté prijímanie: Pieseň 221, Veriaci
z Málinca a deti
Slávnostné požehnanie

ZÁVER: Pápežská hymna, pieseň Slovensko moje
otčina moja

Voľný program: Ľudová hudba z Hriňovej, občerstvenie
Možnosť kúpiť náboženskú literatúru

Nasledujúce slávenia Najsv. Trojice bude:

11. júna 1995	7. júna 1998
2. júna 1996	30. mája 1999
25. mája 1997	18. júna 2000

POKRAČOVANIE na s. 15

Milí veriaci,

keď vezmeme do svojich rúk z farských archívov a z rožňavského biskupského archívu staré zaprášené a zožltnuté listiny, dozvieme sa skutočne o veľmi zaujímavej histórii breznicekej farnosti. Pred náš duševný zrak sa vynorí zo zabudnutia z predreformačnej doby 14 katolíckych fár z ich kostolami, z ktorých jedna bola čo praepozitúra sv. Huberta rádu Premonštrátov už v r. 1179 v Hrabove.

Málinec, je bývalá kat. fara predreformačná, čo sa dozvedáme zo starého zoznamu Petra Pázmána arcibiskupa /1616/. Málinec mal jednu z najstarších fár na terajšom území breznicekej farnosti už v r. 1397. Bývalý katolícky farský kostol v Málinci údajne stál v strede obce, na mieste terajšej zvoničky, ktorá bola postavená v r. 1659. Počas pohnutých vojnových a husitských čias zanikla fara aj s kostolom a katolícki veriaci nemali žiadny kostol ani kaplnku.

Pre nezhody veriacich o mieste stavby nového kostola v Málinci došlo nakoniec k jeho postaveniu v osade Hámor za podpory vlády, Pohronskej župy a veľkej obetavosti veriacich. Jeho základný kameň bol položený 6. 6. 1943.

Dňa 1. 6. 1947 na deň Najsvätejšej Trojice bol posvätený osviet. vdp. Dr. R. Pobožným kap. vikárom za účasti vyše 8 000 veriacich.

Tento kostol bol v r. 1993, a to 18. septembra povalený, pretože na území bývalej osady Hámor bola postavená vodná nádrž, ktorá bude zásobovať pitnou vodou obce a mestá v okresoch Lučenec, Rimavská Sobota a Veľký Krtíš.

Základný kameň na výstavbu nového kostola rim.kat. v Málinci vysvätil Mons. Eduard Kojnok biskup rožňavský dňa 18.10.1992. Stavba by mala byť dokončená v roku 1994, teraz pod dohľadom vdp. farára P. Halušku. Nech nám milý Pán Boh pri tom pomáha.

"Lebo kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som ja medzi nimi" - povedal Pán Ježiš.
/Mt. 18, 20./

Pamätníkom na osadu Hámor je kríž, ktorý bol premiestnený do časti Hrozinovo pri vodárenskej nádrži. Na kríži je umiestnená pamätná tabuľa s vyobrazením kostola, ktorý kedysi stál v Hámri. Osada Hámor tak navždy zostane súčasťou histórie obce Málinec a jej obyvateľov. Pamätný kríž a tabuľa s vyobrazením kostola pripomínajú

nielen zaniknuté miesto, ale aj životy a tradície, ktoré v ňom prekvitali. Tento odkaz minulosti slúži ako výzva na úctu a zachovanie spomienok pre budúce generácie.

Bc. Jozef Starove

4.

TY Há-mor-ský kos-to-lí-ček, dnes-tu všet-ci
sto-jí-me, keď vý-ro-čie a pa-miat-ku so
spo-mien-kou slá-vi-me.

Zaz-nej pie-seň v nás zaz-nej zvo-nov hlas
Naj-svä-tej-šia Tro-jí-cá buď s na-mi v kaž-

2. Dnes sme sa tu zhromaždili, na výročnú oslavu, aby sme česť, chválu vzdali Bohu Trojjedinému.

Ref. Zaznej pieseň

3. V nás spomienka nevyhasne, ani žiale z lúčenia, tento kameň posvätený je pamiatkou slávenia.

Ref. Zaznej pieseň

Chvála Najsvätejšej Trojice

Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému, - ako bolo na počiatku, - tak nech je i teraz i vždycky i na veky vekov. Amen.

HÁMOR

Základný kameň k stavbe bol položený	Kostol vysvätený ku cti Najsv. Trojice	Kostol povalený
6.6.1943	1.6.1947	18.9.199

TIMRAVINA KUCHÁRSKA KNIHA

Život a dielo Boženy Slančíkovej Timravy (1867 – 1951), významnej predstaviteľky slovenského literárneho realizmu, je späté s novohradským prostredím. Jej otec Pavel Slančík (1833 – 1909) bol tri roky kaplánom pri farárovi Ladislavovi Bartolomeidesovi v susednej obci – Uhorské. Potom sa stal ev. farárom v Polichne, kde sa narodila aj Božena.

V slovenskom kultúrnom prostredí sa veľmi dobre vie o jej literárnej tvorbe. Už menej sa vie, že bola výbornou gazdinou a zanechala po sebe zošit s receptami a praktickými radami pre domácnosť. Domácim povinnostiam sa od skorej mladosti učila od matky, ktorá svoje dcéry viedla ku všetkej domácej práci. Pridelenú prácu v kuchyni, záhrade, pri gazdovstve a v izbách štyri Slančíkovie dievčatá vykonávali so samozrejmosťou podelenú na týždne.

Matka Eva Mária Slančíková, rod. Honeyová bola aj výbornou kuchárkou. Na príprave jedál nešetrila a do jedla dávala všetko potrebné, aby bolo chutné. Slančíkové dievčatá si matkine spôsoby varenia osvojili natoľko, že podľa jednej z nich, Márie Slančíkovej-Krpelcovej, „... vraj o nás v Novohrade hovorili: Slančíkovie dievčence sú dobré kuchárky.“ Kuchárske schopnosti a zručnosti prejavila Boženka pri zabíjačkách. Prejavila sa tu ako skutočná gazdina, keďže radila aj mäsiarovi, čo má robiť. Zvlášť vynikala vo varení bryndzových halušiek a piekla výborné pampúšky. Najradšej piekla torty, ktoré mali chýr na širokom okolí. V Ábelovej piekla torty na svadby, pričom gazdinky jej priniesli múku, vajcia, cukor i maslo.

B. S. Timrava ako výborná gazdinka a kuchárka si nápady zapisovala do zošita. Zachoval sa v písomnej pozostalosti. V strede titulného listu súboru 512 rukopisných záznamov je nápis *Kuchárska kniha* bez datovania. Názov však úplne presne nevystihuje obsah, lebo okrem receptov jedál a koláčov sú tam i kozmetické a hygienické rady, prírodné spôsoby liečenia a praktické rady pre domácnosť.

V zbierke sú zastúpené jedlá varené i pečené. Popri záznamoch o chlebe (napr. „pečenie chleba s parom“ alebo „dobrý chlieb“), kašovitých jedlách („polenta, pohánčena kaša, kaša krumpľová, kaša z ovsených vločiek, kaša z majžény, orechová kaša, kulaška) nechýbajú aj

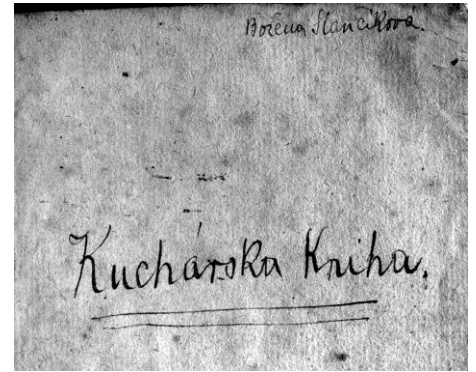
príležitostné jedlá. Zvlášť pečenie chleba a tiež chlieb považovala za posvätnú vec a pri pečení chleba mala rada lokše. Z mäsitých jedál je väčšina receptov na bravčové mäso (napr. „robenie klobás, robenie huriek, pácovanie šunvok, najchutnejšia údenina, chutné šunky...“).

Z bežných receptov je to napríklad recept na bryndzu, „výborná bryndza, švajčiarsky syr...“ Z polievok „karfiolová polievka, jabĺčková polievka“. Zastúpené sú návody na prípravu alkoholických nápojov (napr. „ribežové víno, černicovo víno, likör hruškový...“). Timrava ponúka aj návody na uskladnenie potravín (napr. „nakladanie uhoriek do súdka, paradičky na zimu, uhorky v octe, zaváraná tekvica na prívarok, ako udržíme čerstvé hrozno...“). Nechýbajú recepty na pečenie koláčov, napr. z kysnutého cesta „tvarohový okružník, makový okružník, radostník“ a i. Príležitostné jedlá reprezentujú „vianočné oblátky, fašangové pampúšky, veľkonočný pletenec, dobre pampúšky, smotanové pampúšky,

POKRAČOVANIE na s. 17

Božena Slančíková Timrava (druhá sprava)

Pacovanie šunvok Na rajnicu treba naliať čistej vody a keď zmrie treba dať do nej: Koreander, bobkový list, vanička, cibula na kružku pokrýjaná, bobkový, dubový. To povrie a potom keď vychladne naliať na šunky. Pacovanie má trvať za 2. leto 3 týždne. Na to musíme pozor dať aby šunky spáli netrečali.

Robenie klobás Do nádrovne posekaného mäsa naleje sa asi za pohár studenej vody, potom do toho sa tiež na drobno pokrájaná jedná lebka, dve hlavy cesnaku, paprika, soľ a klobásová koreň.

Robenie huriek Spod hrdla a pri sloníe sa nakrájajúce mäso sa poriezdava a varí i so sadlom ktoré je medzi črevami narazkové. Toto posekať sa na drobno kusky a miesa na husto uvarenom najšom, do toho dajú sa veľké slani, soľ, namočená vypražená cibula, majeránová pleva, dymbier, černo korenia.

Do mesanikov Surové na kusky pokrýjané mäso, žltá kaša tiež surová, paprika, soľ a na drobno utličený cesnak. Mesaniky sa majú tiež uvariť.

Do Kravnikov Asi za tri literky Krav. 4 kumle na drobno pokrýjané trochu masného cesna majeránová pleva, vypražená cibula a černo korenia a dymbier.

Do šajtky obyčajne posekať sa uvarená hovina, dlhé tenké kusky, do toho dať sa za pár liter studenej vody, paprika, cesnak, majerán.

Šunky za dlhý čas česťové udržať sa dajú keď po pacovaní keď sa majú do kuchu poviesť posipi sa otrubami.

Pozitky na garniruny veľmi pár veľkých žeriakov a obiel, veľmi na nádobu kus masla vo veľkosti pol vajea, miesaj na penne, pridaj ~~šunka~~ jeden žltok trochu soli a keď poriezdame krumpľe, i trochu múky aby nebolo veľmi husté, dobre vymies, daj na táble a ťulaj sneho malé rifle a mačaj do múky, vajca a prečlov a vyprážaj na masle, tak daj na garnirunke ono lo pečienky.

fašangové fánky“. Z receptov na koláče možno uviesť napríklad „čokoládový závin, orechový koláč, židovský koláč, osie hniezda, koláč kakaový, medový koláč, vaniliové venčeky, makový okružník kysnutý...“

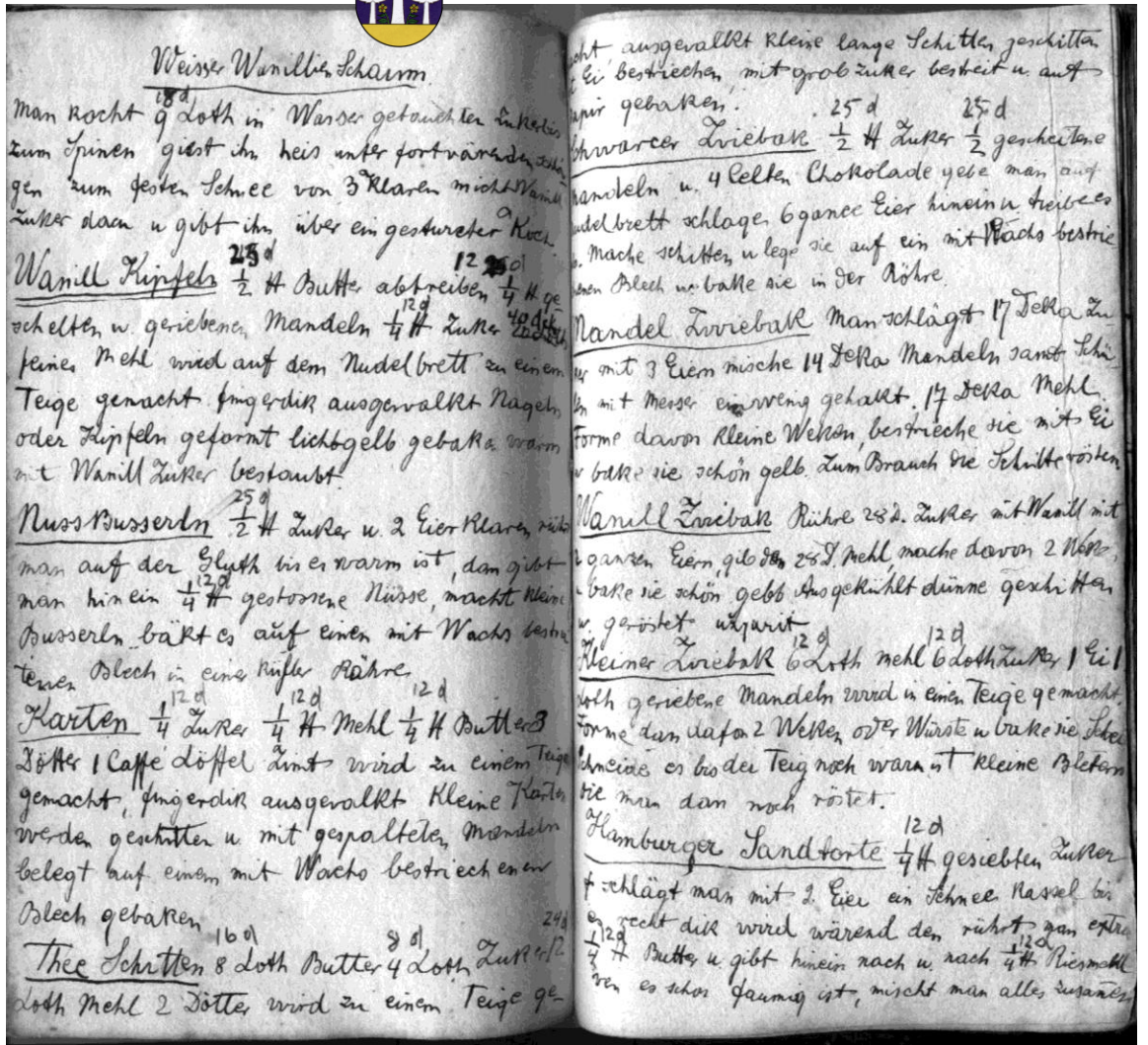
Niektoré zapísané recepty sa zhodujú s receptami dodnes používanými, napr. recept na bryndzu: Kravské mlieko hned' ako sa vydojí zakl'agať (pomocou teľacieho žalúdka spôsobí skýšenie mlieka). Potom tú hrudku pokrýjať na tenké kúsky a do čerstvej vody namočiť, tam naňať 12 hodín. Potom vybrať a do čistej handry pouťerať. Za hodinu naňať a dať zase po 3 ráz do čerstvej vody za 12 hodín. Potom tie šničky poukladáme do dieštičky (dieža = väčšia, obyčajne drevená nádoba) pekne a za niekoľko hodín položiť na teplé mesto. Z toho je potom výborná bryndza. Vyzrieta je vtedy, keď nepoznať tie koštičky pokrýjanie, ak šecko je jedna masa. (Poznámka: Uvedené texty sú originálne bez výrazných zásahov.)

Opravené sú len pravopisné a gramatické chyby.)

Z tematickej skupiny „rady pre domácnosť“ sú zaujímavé hygienické odporúčania, ktoré majú racionálne jadro, napr. „prostriedok proti švábom, konopný olej proti cudzopasníkovi na dobytku, páchnuce mäso v lete, dobrá a lacná dlážka“ a i. Z praktických rád pre domácnosť je z dnešného pohľadu rôznych pracích práškov (neustále preferovaných v reklamách) určite zaujímavé „pranie bielizne petroolejom“: Na každých 60 litrov vody vezme sa 6 obyčajných lyžíc petrooleja a asi štvrt' kila mydla a všetko sa dá asi pol hodinu variť. Potom dá sa do toho nečistá bielizeň tak, ako je, do tej vriacej tekutiny a nahá sa tam za dlhšiu polhodinu poriadne prevariť. Petroolejom sa nečistota tak vyvari a odíde, že už viac netreba len prádlo obyčajným spôsobom vodou a mydlom preprať a je potom dokonale čisté. Nato ale treba pozor dať, aby tá prvá miešanina najmenej pol hodinu poriadne sa varila a potom až dá sa nečisté prádlo do nej, lebo ináč zapáchala by petroolejom. Týmto spôsobom prania uspori sa mnoho na čase a mydle a prádlo je čistučké bez veľkého zápachu. Zvlášte sa to dobre osvedčuje pri veľmi nečistej bielizni.

Úzko to súvisí s hygienickými radami, napr. „prostriedok k zachovaniu zubov, mastička na tvár a ruky že by sa nepopukali, proti pehám, keď vlasy vyplhnú.“

Z tematickej oblasti ľudového liečenia sú zaujímavé zápisy, napríklad „proti žltacký, čaj na žalúdok, proti opareniu, proti obličkových chorôb, proti močovej nemoci, proti krvácaniu...“. Na ilustráciu ponúkam zápis: „na opareninu je najlepšie hned potrieť miesto oparené lekvárom malinovým, na popáleniny jadierca s bižalmi potľct namočiť do vody to zhustne a s tým potierať popáleniny. Neslobodno nikdy s vodou potierať alebo namočiť, lebo tak pluzgiere sa narobia“.

Pre liečenie využíva hlavne liečivé byliny alebo časti rastlín vo forme obkladov, štiav i práškov zo sušených semien alebo listov. Zdôrazňuje použitie cesnaku, cibule a medu, ktoré považuje za univerzálne liečivé prostriedky: Okrem toho odporúča aj pravidelné množstvo destilátov (slivovica, rožovka), ale v malých dávkach. Napríklad: Proti krvácaniu tuhá palenka rozmiešaná s cibulou alebo proti žltacký: Do deci vody dá sa toľko cukru, aby bola dobre slatká, do nej sa namočí za 1 korunu (4 tabličky) bielyho želatínu. Keď sa rozmočí tak sa naleje naň listavožová pálenka lebo slivovica 1 deci. Z toho sa chorymu dáva 3 lebo 4 krát denne po malom kalisku. To je istý liek. Zo surovín živočíšneho pôvodu odporúča hlavne bravčovú masť, vaječné bielka či rastlinné oleje.

Svoje kuchárske umenie, resp. aj múdre rady gazdinej využila v mnohých scénach vo svojich literárnych dielach. Na ilustráciu uvediem aspoň jednu ukážku:

Naliala na misu večeru akoby nič, pokládla i lyžice na stôl i chlieb, a sadla za stôl. Jano Digro prisadol tiež a o chvíľu zavznelo teplou malou izbicou chlipkanie polievky. Keď boli už u konca a len žena vyhrňala ešte z misy ryžu s krúžalkami, riekol Jano: „Anča, čo ti ja poviem,“ hlas zneje mu mierne i tu, plný pokory a poddanosti, „ale nevrav nikomu, ani sa nezľakni veľmi.“ (z diela „Strašný koniec“)

Timravin text v rukopisnej zbierke pod názvom „Kuchárska kniha“ bude po vydaní vo Vydavateľstve Matice slovenskej v budúcom roku určite zaujímavé pre dnešných čitateľov, ktorí sú už zvyknutí namiesto prirodzených potravín, mäsa a i. kupovať potraviny s množstvom kondenzátov a v domácnostiach používať veľa chemických prostriedkov. Timrava ich svojimi receptami a praktickými návodmi vráti k prírodnej prirodzenosti...

JÚLIUS LOMENČÍK

Šikovné ruky

Sú chvíle, keď človek s údivom žasne, čo všetko sa dá vytvoriť šikovnosťou ľudských rúk a umu.

Umenie, o ktorom bude tento článok, je tvorba mandál.

Mandala – slovo, ktoré pochádza zo sanskritu a predstavuje kruh alebo oblúk. Je to obraz kruhovitého tvaru, pri tvorbe vychádza zo stredu a je symbolom života a vesmíru. A práve tvorbou mandál sa zaoberajú bývalá pani učiteľka Lívia Lysičanová s priateľom plk. v.v. doc. Dr. Štefanom Ižarikom CSc.

V príjemnom rozhovore v obývačke, ktorá sa na chvíľu zmenila na galériu umeleckých diel som sa od nich veľa dozvedel o tomto druhu umenia.

Mandala sa tvorí na plátno a môže mať rôzny motív (kresťanský, vianočný, prírodný atď.) ale originálne mandaly musia obsahovať niektorý z týchto motívov – lotos, Budha alebo slon. Na tvorbu mandál používajú akrylové farby.

Pani Lívia prináša mandalu v rohoch zdobenú čínskymi mincami, čo je tiež určitá symbolika. Ďalej sa od nej dozvedám, že na zdobenie používajú aj polodrahokamy. Opál, jantár, ametyst ako aj mesačný kameň pochádzajúci z USA, Brazílie alebo z Afriky. Mandaly sú rôzneho zamerania. Napríklad hojnosti, šťastia, zdravia atď., ba dokonca dokážu podľa symboliky čísel vytvoriť mandalu podľa dátumu narodenia.

Okrem symboliky majú mandaly aj estetický význam a sú skrášlením stien každej domácnosti. Vytvoriť mandalu si vyžaduje hlavne maliarsky talent, predstavivosť, znalosti symboliky, kreativitu a zmysel pre krásno. Pri rozhovore s pánom Štefanom som sa dozvedel, že online navštevuje medzinárodnú mandalovú školu. Okrem toho sa venuje aj maľbe obrazov z fotografií, hlavne prírodu, ale rád maľuje aj portréty ľudí.

Doteraz vytvorili viac ako 200 mandál a ich umelecké diela skrášľujú život ľuďom napríklad v Španielsku, Švajčiarsku, Rakúsku, Česku, Poľsku, Írsku či Anglicku.

Z ich umeleckých diel vyžaruje pokoj, láska, priateľstvo, pokora a ... a človečina. Sú príkladom toho, že aj v seniorskom veku je človek plný elánu, cíti sa potrebným a práca, ktorá im je koníčkom, ich vzájomne naplňa.

Keď čítate tieto riadky, je už rok 2025 a s dielami Lívie a Štefana ste sa zoznámili na vianočnom programe na námestí obce 20.12.2024, kde sa prezentovali so svojou tvorbou.

P.S. Ďakujem im za rozhovor a výborné vianočné zákusky.

Juraj Janšto

Nájdite 6 rozdielov

Na obrázkoch je 6 rozdielov. Nájdete ich všetky?

Edita Gúglavová

SLOVÁ DO OSEMSMEROVKY: ABESŤE, AKÓ, APOUKA, AŠ, CVENGOT, ČAG, ČÓ, DAJŤE, ĎEĎINA, ĎEN, DRÉV, DVE, FILFAS, HIN, IN, JÉ, JEI, KANCEL, KCE, KERÉ, KIN, KOBE, KODE, KONZUM, KOSTĚV, KOT, KRAČÚN, KRISKINDEL, KROKE, ĽAPKE, ĽEN, MALEJ, MÁLINČAŇEI, MŇE, NAČIN, NAK, ŇECH, PREITKE, PRET, PAKEL, PÁRAČKE, PEŇAŠŤOK, PÉSNE, RÓDĽE, SON, STOLCE, SVEITKE, ŠŤASŤEI, ŠVANKES, TAG, TAN, TĚTO, TÓT, TÓTOT, TÚRŇA, UŠ, VÁN, VELÉ, VIPEU, VÍLE, VOĽAKODE, VŠEHO, ZVEK, ŽEBESŤE, ŽIŤI.

Súťaž – osemšmerovka

Vyriešte a vyhrajte

Pravidlá súťaže:

správne vyriešte osemšmerovku, vyplňte a vystrihnite kupón a hoďte ho do jednej zo schránok Málinského hlásnika.

Zo správnych odpovedí bude vyžrebovaný jeden výherca, ktorý bude odmenený pokázkou v hodnote 10 €, (platnosť poukážky je do konca roka), ktorú môže uplatniť v Potravinách – Michal Takáč.

Poukážku do súťaže venuje starosta Málnica Ing. Igor Lacko, ako súkromná osoba.

Touto cestou ďakujeme sponzorovi.

Schránky Málinského hlásnika sa nachádzajú:

- na budove Obecného úradu Málnec
- v chodbe na pošte
- na budove potravín v Hute, vedľa informačnej tabule obce Málnec.

Úspešným riešiteľom osemšmerovky z minulého čísla Málinského hlásnika 3/2024 je naša občianka **Michaela Detvanová, Hlavná 115, Málnec.**

Výhernú poukážku si môžete vyzdvihnúť na OcÚ Málnec. **Gratulujeme.**

R.R.

KUPÓN – SÚŤAŽ - Málinský hlásnik

Meno a priezvisko:

Adresa:

Telefónne číslo:

Vaša odpoveď:

Číslo Málinského hlásnika:

K	R	A	Č	Ú	N	E	Ď	E	Ď	I	N	A	K
R	D	M	Á	Ľ	I	N	Č	A	Ň	E	I	Š	O
I	O	Ž	H	V	A	Ň	E	V	I	P	E	U	S
S	V	E	I	T	K	E	É	Ľ	A	P	K	E	Ť
K	E	M	Z	Ť	E	C	K	D	J	É	R	K	É
I	Ľ	A	J	E	I	H	N	T	E	S	O	Č	V
N	É	L	Š	Ť	A	S	Ť	E	I	Ň	K	A	T
D	V	E	V	O	Ľ	A	K	O	D	E	E	R	Ú
E	Š	J	A	S	S	T	O	L	C	E	R	Á	R
Ľ	E	C	N	A	K	O	Ť	Š	A	Ň	E	P	Ň
E	H	V	K	F	O	T	H	A	P	O	U	K	A
K	O	B	E	Ľ	D	Ó	R	I	N	I	Č	A	N
A	E	Č	S	I	E	T	O	G	N	E	V	C	Á
P	R	E	T	F	E	A	B	E	S	Ť	E	R	V
K	E	R	É	Č	A	G	Š	I	D	A	J	Ť	E
I	T	Ó	T	E	Ň	M	U	Z	N	O	K	O	T
N	K	Č	O	D	R	É	V	Í	L	E	N	O	S
A	N	A	K	E	V	Z	E	Ť	S	E	B	E	Ž

Si Málinčan?

Potom nebudeš mať problém priradiť k výrazom z málinského nárečia spisovné ekvivalenty. Výrazy sa tematicky týkajú povolání.

direktor.....
 rektor.....
 kantor.....
 rehtar.....
 velebnaj.....
 dohtar.....
 bachter.....
 vartáš.....
 kušníer.....
 šuster.....
 mlenár.....
 čelár.....
 koľesár.....
 hrnciér.....
 hoňelník.....
 gondáš.....
 meškár.....
 furman.....
 sedľejk.....
 ševkyňa.....
Meno a priezvisko.....
Adresa.....
Telefónne číslo.....

Vyplnené zadanie vystrihni a vlož do ľubovoľnej schránky Málninského hlásnika **do 20. marca 2025**.

Zo správnych odpovedí bude vyžrebovaný jeden výherca, ktorý bude odmenený poukážkou v hodnote 10 eur na nákup tovaru v málinskej drogérii.

Poukážku do súťaže venuje starosta Málnica Ing. Igor Lacko, ako súkromná osoba.

Správnosť svojich odpovedí si overíš v budúcom čísle Málninského hlásnika.

Správne odpovede z minulého čísla: hľadať, zmiznúť, pýtať, unavíťsa, týrať, odnieť, ochutnať, skúsiť, ísť, pomôcť, strážiť, hojdať, uzdravovať, špiniť, túlať sa, špiniť, spotrebovať, pozeráť sa, pasovať sa, rozpučiť.

Výherca je naša občianka Petronela Rábiková, Okružná 149/26, Málnec.

Výhernú poukážku si môžeš vyzdvihnúť na OcÚ Málnec. Blahoželáme!

Želmíra Urdová

Málinčania a povery

Ženy pri ručných prácach rozprávali o všeličom, napr. aj strašidelné príbehy o strigách, svetlonoci, čertoch, vlkolakoch a iných mátohách. Vznik povier vo vedomí ľudí súvisel s niektorými miestami v okolí Málnica, kde vraj mávalo.

Svetlonoc – o svetlonoci starí ľudia vraveli, že sa to čertí kerí takto k sebe vábevi ňešťasnech ľudí. Svetlonoce vídali na Pekle, Lúčiceich, Chotárnej a ind'e. Bože chrán sa za ňo pusťiťi. Kot sa jé uš človek poddau, uš ho nepusťela. Vláčela ho po barinách. Vše sa ukeizala tu, zas tan, kin človeka ňevičerpala, ľebo sa ňezaduseu. Tu čak ŕeitok bolo dos ňebespečných bahurín, d'e sa aj koňe a vole dusele.

Čert na Pekle – tuna v tejto kuchíni voľakode beivali Gruľišovci, Eženovci ich prezeivali. Kot son sa jej sen vidala, malí psa, volali ho Žaža. Edneho dňa bola son samá domá. Starei čak uš na úrade slúžev. Zrazu ván začne tót pes smeron do zahrade brechaťi. Gruľišovci a šeci čo boli na dvore ako gáfor vbehli s krikom do kuchíne a zankli sa. Jej sa ich čes s'tenu opetujen, že čo sa in robí. Ale oňi ňeodpovedali. Tak son sa aj jej zankla a čakala, čo bude. Tak to trvalo, kin mój starej ňeprišév. Búhav, volav, ŕaško son mu otvorela, ľebo sotvá duša vo mňe bola, tak son sa trejsla nastrašena. Darne sa vizvedav, čo je, d'e je, pot ukejzaťi, ale jej aňi Gruľišovci ňekceli von viňiťi. Nakoňec pootvorili dvere a ukejzaťi čerta v zahrad'e. Oťec sa prežehnav, poručeno bohu, a začav sa k čertu s roškami približovaťi. Aňi jemu ňebolo šetko edno. Aš kot bov cevkon blísكو, zbadav, že to je búťľavá vrba, akích bolo v naše ľese od Pekla velé.

RR, zdroj: Július Lomenčík: Z málinské túrni pozerán

Vážení čitateľa Málninského hlásnika!

Pokiaľ chcete zverejniť nejaké životné jubileum, inzerciu, príspevok alebo spomienku na Vašich blízkych s fotografiou a pod., môžete tak urobiť zaslaním niektorej z uvedených informácií približne 2 týždne pred ďalším vydaním. Málnický hlásnik vychádza koncom mesiaca marec, jún, september a december.

Oznamy, príspevky, fotografie zasielajte na emailovú adresu: novinymalinec@gmail.com,

Redakcia novín si vyhradzuje právo zhodnotenia vhodnosti príspevku do obecných novín. Za pravdivosť údajov a faktov zodpovedá autor informácie. Potrebne je dodržiavať zákon o ochrane osobných údajov.

Obecné noviny Málnický hlásnik v elektronickej podobe nájdete na internetovej stránke obce Málnec: www.malinec.sk v sekcii Málnický hlásnik.

/ RR/